

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О
КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНАКА**

Извештај за друго тромесечје 2022.

Београд, август 2022.

Уводна напомена

Народна банка Србије је 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је унапређење анализе кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама и на страни понуде кредита и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају о промени кредитних стандарда,¹ као и утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом документу **сумирани су резултати анкете спроведене од 4. до 15. јула 2022. године**. У анкети су исказани ставови представника банака о променама током другог тромесечја 2022. године и очекиваним променама на кредитном тржишту у трећем тромесечју 2022. године. У анкети су учествовали представници 20 банака, што обезбеђује репрезентативну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака износи преко 99% билансне суме банкарског сектора.

Резултати анкете су приказани у виду нето процената. Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди *знатно пооштрени* и *донекле пооштрени* и збира учешћа банака које су одговориле да су *знатно ублажени* и *донекле ублажени*. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она *знатно повећана* и *донекле повећана* и збира процената банака које су одговориле да је *знатно смањена* и *донекле смањена*. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

У графичком приказу резултата, термин *девизни* односи се на кредите одобрене у инострану валути или динарима који су индексирани девизном клаузулом.

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

Резиме	1
1. Кредити привреди.....	2
1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	2
1.2. Услови одобравања кредита привреди	3
1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују	4
2. Кредити становништву.....	6
2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	6
2.2. Услови одобравања кредита становништву	7
2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују ..	7

Резиме

Резултати јулске анкете показују да су банке у Т2 наставиле са благим поштравањем стандарда по којима су одобравале кредите привреди, при чему се то у већој мери односило на девизно индексирани кредите у поређењу са динарским и у већој мери је било заступљено код великих предузећа него код малих и средњих предузећа. Наставак поштравања стандарда банке очекују и за Т3 2022.

Оцена банака је да су кредитни стандарди становништву у Т2, након годину дана ублажавања, благо поштрени, што очекују да се настави и током Т3. Стандарди су поштрени за динарске готовинске кредите (укључујући и кредите за рефинансирање) и девизно индексирани стамбене кредите.

Финансирање обртних средстава и реструктурирање постојећих обавеза кључни су фактори раста тражње привреде за кредитима, а код становништва рефинансирање постојећих обавеза и куповина непокретности. Банке очекују даљи раст тражње привреде за кредитима у Т3. Код становништва пак, након знатног раста тражње за готовинским и стамбеним кредитима у Т2, очекује се њено умерено смањење у Т3.

Табела 1: Оцене банака у погледу понуде и тражње издвојених категорија кредита

	Понуда (кредитни стандарди)		Тражња	
	Т2 2022.	Т3 2022. (очекивања)	Т2 2022.	Т3 2022. (очекивања)
Привреда	↑	↑	↑	↑
Мала и средња предузећа	↑	↑	↑	↑
Велика предузећа	↑	↑	↑	↑
Пољопривредници	↗	↗	↗	↗
Становништво	↑	↑	↑	↓
Готовински (динарски)	↑	↑	↑	↓
За рефинансирање (динарски)	↑	↑	↑	-
Стамбени (девизни)	↑	↑	↑	↓
Потрошачки (девизни)	↘	-	-	-

Легенда:

- ↑ Повећање тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↑ Поштравање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)
- ↗ Повећање тражње / поштравање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- без промене
- ↘ Смањење тражње / ублажавање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- ↓ Смањење тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↓ Ублажавање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)

1. Кредити привреди

1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су банке, у складу са очекивањима изнетим у априлској анкети, благо пооштриле стандарде по којима су одобравале кредите привреди у Т2. Пооштравање се у већој мери односило на девизно индексираних у односу на динарске кредите, док је посматрано по величини предузећа, било највише заступљено код великих предузећа.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

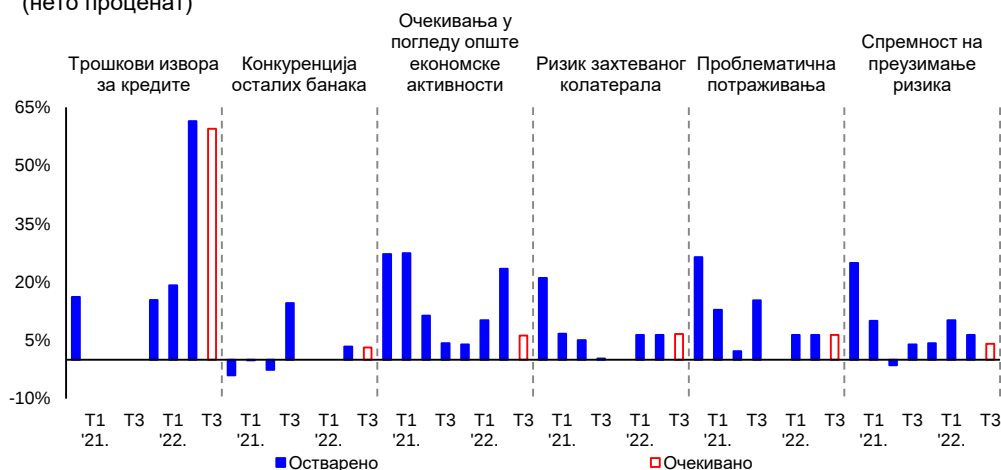

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на пооштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора пооштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

На пооштравање кредитних стандарда привреди првенствено су утицали повећани трошкови извора финансирања, а затим и неизвесност у погледу опште економске ситуације, што се одразило и на смањену спремност за преузимање ризика. Додатно, банке су навеле и да су проблематична потраживања и квалитет захтеваног колатерала благо деловали у смеру пооштравања стандарда.

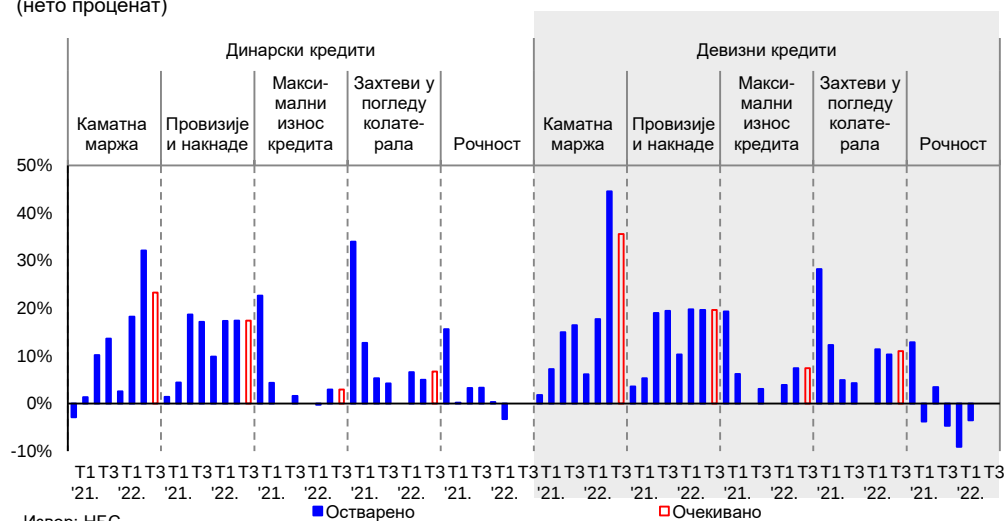
Под утицајем истих фактора, банке очекују наставак пооштравања стандарда и у ТЗ.

1.2. Услови одобравања кредита привреди

Паралелно са пооштравањем стандарда, банке су оцениле и да су ценовни услови по којима су одобравани кредити привреди у Т2 пооштрени, што очекују да се настави и у ТЗ. Банке су повећале каматне марже, као и провизије и накнаде – и за динарске и за девизно индексиране кредите. Поред тога, пооштрени су захтеви и у погледу колатерала и смањен је максималан износ кредита.

Сви наведени услови пооштрени су и за велика предузећа, као и за сегмент малих и средњих предузећа, са изузетком продужења рочности кредита код сегмента малих и средњих предузећа. Поред тога, пољопривредницима су ублажени захтеви које би колатерал требало да испуни.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

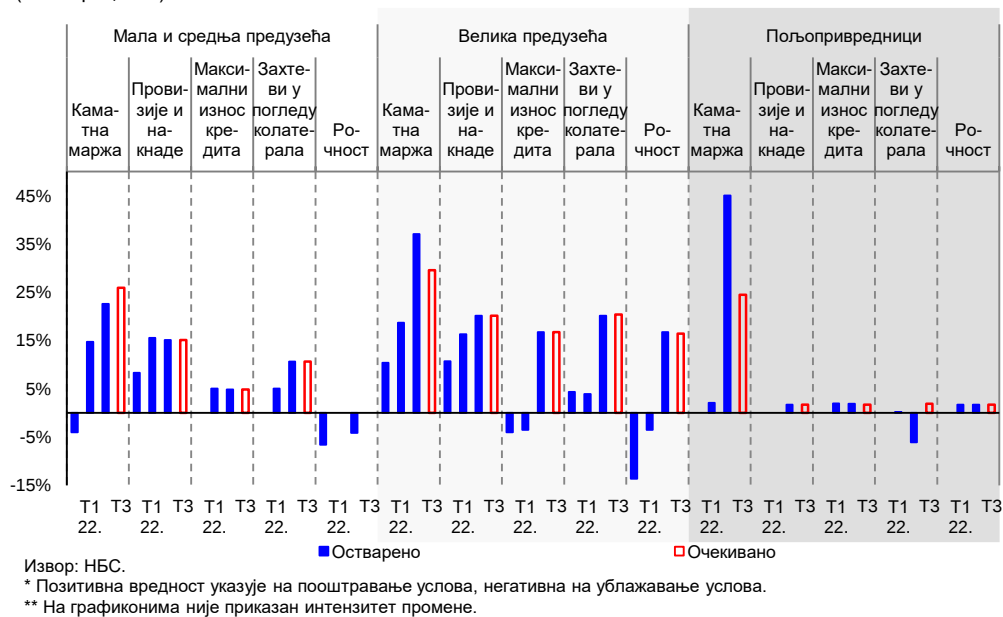

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на пооштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

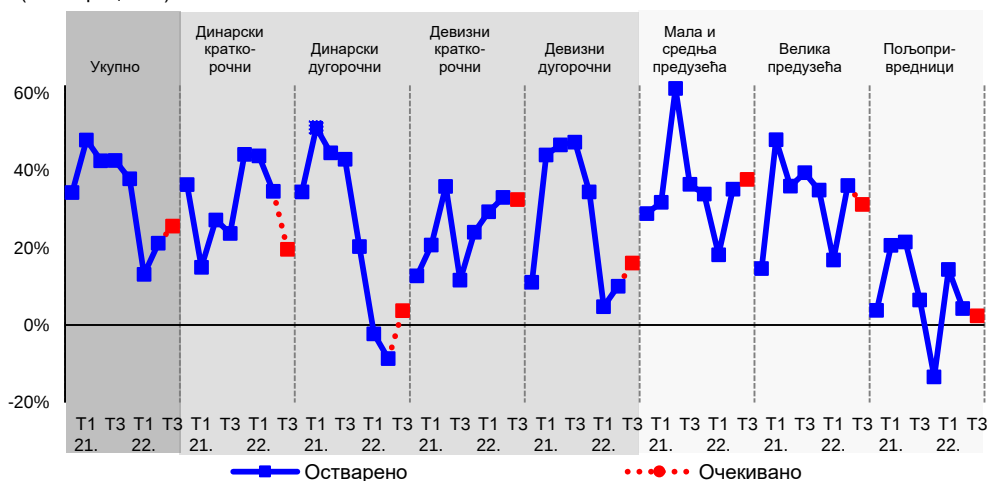
Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују

Банке су оцениле да је привреда повећала тражњу за кредитима током Т2, а даљи раст је очекиван и за Т3. Оцена банака јесте да је тражња повећана за свим врстама кредита, изузев за динарским дугорочним кредитима. Раст тражње је био равномерно распоређен на мала, средња и велика предузећа. Истовремено, и тражња пољопривредника за кредитима је у Т2 повећана.

Промена тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Оцена банака је да су потребе за финансирањем обртних средстава и реструктурирањем постојећих обавеза били доминантни фактори који су утицали на раст тражње привреде за кредитима. Такође, неколико банака сматра да су њихове понуде повољније у односу на конкуренцију, што је утицало на раст тражње за кредитима код ових банака. Исти фактори, уз финансирање капиталних инвестиција, деловаће и у Т3 у смеру раста тражње привреде за кредитима.

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

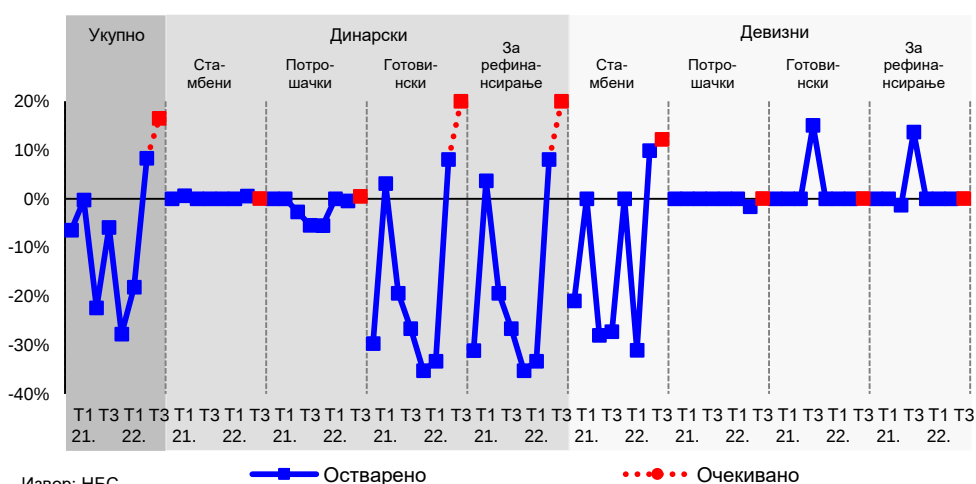
** На графиконима није приказан интензитет промене.

2. Кредити становништву

2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су, након годину дана ублажавања, кредитни стандарди за становништво пооштрени у Т2, што је у складу са очекивањима изнетим у претходној анкети. Пооштравање се највише односило на динарске готовинске кредите (укључујући и кредите за рефинансирање) и девизно индексиране стамбене кредите. Банке очекују да у Т3 наставе са умереним пооштравањем кредитних стандарда за сектор становништва.

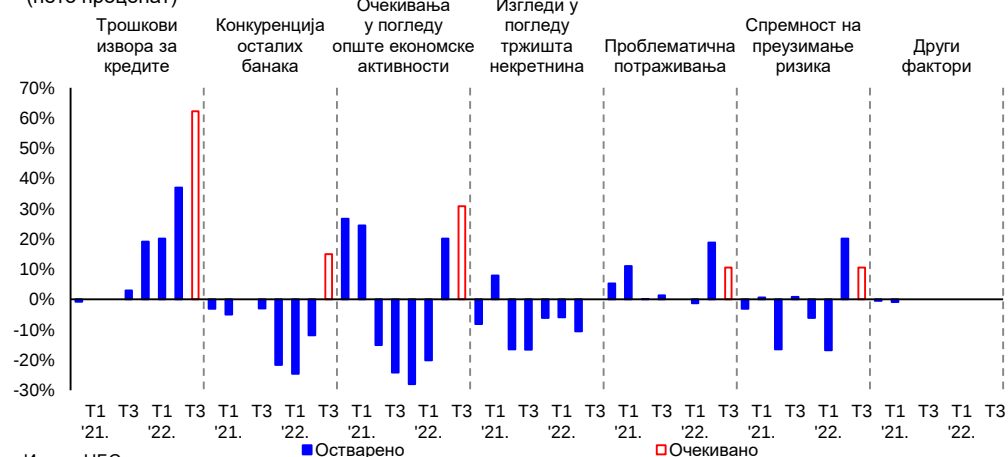
Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на пооштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.
** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

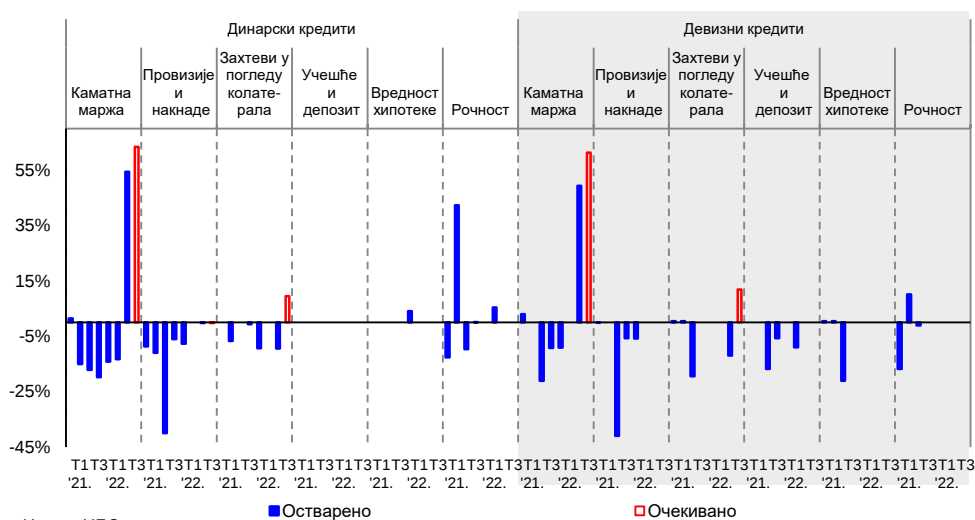
* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора пооштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.
** На графиконима није приказан интензитет промене.

Банке су оцениле да су поштравању стандарда, као и код сектора привреде, највише допринели повећани трошкови извора кредита, смањена спремност за преузимање ризика, на коју се одражава повећана неизвесност у погледу економске ситуације, као и очекивани раст проблематичних кредита. С друге стране, оцена банака јесте да конкуренција на тржишту кредита становништву и даље делује у смеру ублажавања стандарда, као и ситуација на тржишту некретнина.

2.2. Услови одобравања кредита становништву

Према оцени банака, ценовни услови кредита становништву су у Т2 поштрени као последица раста каматних маржи, и код динарских и код девизно индексираних кредита, што су очекивања и за Т3. Изузев захтева у погледу колатерала који је ублажен за кредите становништву у Т2, остали услови остали су непромењени у односу на претходно тромесечје.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују

Резултати анкете показују да су банке оцениле да је становништво повећало тражњу за кредитима током Т2 и то у знатно већој мери у односу на Т1. Становништво је повећало тражњу за динарским, као и за девизно индексираним стамбеним кредитима. Рефинансирање постојећих обавеза, уз потребу за куповином непокретности и трајних потрошних добара су фактори који кључно утичу на тражњу становништва за кредитима.

